

عنوان مقاله:

پایه و پای گاه عرف در شریعت اسلام

محل انتشار:

فصلنامه غالب، دوره 11، شماره 2 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسنده:

حیدر حمید - عضو هیئت علمی پوهنتون / دانش گاه غالب ، هرات

خلاصه مقاله:

آن چه در بین مردم به گونه گسترده و از گذشته متداول باشد، بدان عرف گفته می شود. عرف در شریعت اسلام پایه بی ستر و پای گاهی سترگ دارد. کثیری از احکام به عرف زمانه و زمینه واگذار شده اند. عرف یکی از مصادر اختلافی تشریح اسلامی است و پیوسته در ردیف استحسان، استصحاب، مصالح مرسله، مذهب صحابه و شرایع پیشین نشسته است. اهل سنت و به ویژه حنفیان و مالکیان، در بین مذاهب اسلامی بیش تر بدان پرداخته و بهای افزون تر داده اند. پرسشی که یادداشت پیش رو در پی جست و جوی پاسخ آن بوده است، این است که عرف - این پدیده معتنا به فقه اسلامی - از چه پشت وانه های روایی برخوردار است و نقش آن در اصدار احکام، خاصه مسائل نوپدید چه میزان است؟ این وجیزه که به گونه توصیفی - تحلیلی پدید آمده و برای گره گشایی دیده به دیدن منابع کتاب خانه بی روشن کرده، بادید تحلیلی - توصیفی به نیکی دریافته که: عرف ریشه بی مستحکم در نصوص دارد و در عهد رسالت و سپس زمان صحابه، تابعان و اتباع ایشان به کار بسته شده و احکامی بر پایه آن بنیافته و صاحبان مذاهب اسلامی کثیری از مسائل را بدان واگذاشته اند و در عرصه قضایای نوپدید نیز نقشی به شدت پر رنگ به آن قایل شده اند. تلاش ورزیده تا لب و لباب آثار پیش گفته را تا درست عرف از دیر و دور مطمح نظر اصحاب قلم بوده و نویسنده گانی در خاور و باختر از چشم اندازهای متفاوتی بدان نگریسته و در خصوص آن به خلق آثاری پرداخته اند. بیش ترینه آثار پریگ و باری که در این حوزه پدید آمده به زبان تازی بوده و در پارسی کاری چندان صورت نپذیرفته است. نوشته پیش رو که سعی در طرح نکات بدیع در این حوزه دارد، تلاش ورزیده تا لب و لباب آثار پیش گفته را تا حدودی در خود بگنجانند، امیدوار است محصول کار انجام گرفته به کار جوینده گان دانش و دانایی بیاید و گرهی از کار فرو بسته کسی بگشاید. آن چه در بین مردم به گونه گسترده و از گذشته متداول باشد، بدان عرف گفته می شود. عرف در شریعت اسلام پایه بی ستر و پای گاهی سترگ دارد. کثیری از احکام به عرف زمانه و زمینه واگذار شده اند. عرف یکی از مصادر اختلافی تشریح اسلامی است و پیوسته در ردیف استحسان، استصحاب، مصالح مرسله، مذهب صحابه و شرایع پیشین نشسته است. اهل سنت و به ویژه حنفیان و مالکیان، در بین مذاهب اسلامی بیش تر بدان پرداخته و بهای افزون تر داده اند. پرسشی که یادداشت پیش رو در پی جست و جوی پاسخ آن بوده است، این است که عرف - این پدیده معتنا به فقه اسلامی - از چه پشت وانه های روایی برخوردار است و نقش آن در اصدار احکام، خاصه مسائل نوپدید چه میزان است؟ این وجیزه که به گونه توصیفی - تحلیلی پدید آمده و برای گره گشایی دیده به دیدن منابع کتاب خانه بی روشن کرده، بادید تحلیلی - توصیفی به نیکی دریافته که: عرف ریشه بی مستحکم در نصوص دارد و در عهد رسالت و سپس زمان صحابه، تابعان و اتباع ایشان به کار بسته شده و احکامی بر پایه آن بنیافته و صاحبان مذاهب اسلامی کثیری از مسائل را بدان واگذاشته اند و در عرصه قضایای نوپدید نیز نقشی به شدت پر رنگ به آن قایل شده اند. بررسی در جایگاه دقیق و درست عرف از دیر و دور مطمح نظر ...

کلمات کلیدی:

عرف، شریعت اسلام، مذهب حنفی، عرف و فقه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/2079131>

